
Vergaderjaar 2008–2009

---

20 361

Suriname

Nr. 133

**BRIEF VAN DE MINISTER VOOR ONTWIKKELINGSSAMENWER-
KING**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 24 november 2008

Graag bied ik u hierbij aan het verslag van mijn bezoek aan Suriname als reactie op het verzoek van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken van 18 september 2008 met kenmerk ZOQ8A00772.

De minister voor Ontwikkelingssamenwerking,
A. G. Koenders

Samenvatting: samen en modern

Van 13 tot 18 oktober jongstleden bezocht ik Suriname voor beleids-overleg Ontwikkelingssamenwerking, diverse projectbezoeken, gesprekken met het maatschappelijk middenveld alsmede met diverse ministers en President Venetiaan.

Het overleg met Suriname over het restant Verdragsmiddelen had een historisch karakter. Na 33 jaar hebben de laatste Verdragsmiddelen hun bestemming gevonden. Nederland en Suriname zijn dan ook van mening dat verder beleidsoverleg over de Verdragsmiddelen niet meer noodzakelijk is. Zowel door de Surinaamse als de Nederlandse regering wordt dit gezien als een doorbraak en een historisch moment.

Er zijn heldere afspraken gemaakt over de laatste € 90,8 miljoen aan Verdragsmiddelen, die nog niet waren gecommiteerd. Deze middelen zullen worden geïnvesteerd in infrastructuur, gezondheidszorg, onderwijs, ontwikkeling van het binnenland en economische ontwikkeling.

Beleids-overleg

Nederland en Suriname blijven gecommiteerd aan de in 2005 overeengekomen afbouw van de brede ontwikkelings-samenwerkingsrelatie. Er werd geconstateerd dat de uitputting van de resterende Verdragsmiddelen nog altijd traag verloopt, zowel in de sectorprogramma's als in de projecten. Begin oktober 2008 was in totaal nog circa € 160 miljoen te besteden, waarvan € 90,8 miljoen nog niet gecommiteerd. Gelukkig kon tijdens het beleidsoverleg worden geconcludeerd, dat de besteding in 2008 vlotter verloopt dan in voorgaande jaren. In het kader van de door beide regeringen en parlementen noodzakelijk gevonden versnelling van de uitgaven zijn in het overleg enkele oplossingen aangedragen.

Suriname zal medio 2009 een inventarisatie maken van de resterende sectorfondsen. Deze (eventuele) restmiddelen zullen worden ingezet voor de weg Meerzorg – Albina (maximaal € 25 miljoen) en voor eventuele tekorten bij het sectorfonds Onderwijs (maximaal € 2,5 miljoen). De overige resterende middelen kunnen worden ingezet voor aan de modernisering van de overheid gerelateerde projecten zoals Pensioenhervorming, Studiefinanciering, en een Algemene Ziektekosten Verzekering.

Gezien de positieve ervaringen met de toepassing van vervroegde schuldaflossing in 2007 (de NIO-lening) werd deze optie ook dit jaar besproken in relatie tot de besteding van de nog niet gecommiteerde € 90,8 miljoen. Zulks met het oog op een daadwerkelijk snellere afbouw van de Verdragsmiddelen, de verbetering van de Surinaamse schuldpositie en ter besparing van toekomstige rentebetalingen. Besloten is om € 35 miljoen in te zetten voor de vervroegde aflossing van schulden. Suriname zal op korte termijn specifieke voorstellen doen voor vervroegd af te lossen schulden. De besparingen die daaruit voortvloeien op de Surinaamse begroting, zullen door Suriname worden ingezet voor onder meer de rehabilitatie van de Johan Adolf Pengel luchthaven te Zanderij, de bouw van de Pikin Saronbrug en de weg naar de veerverbinding met Guyana. De overige middelen tot een bedrag van € 55,8 miljoen worden besteed aan onder meer de rehabilitatie van de haven, drinkwater, ontwatering, onderwijs, gezondheidszorg, ontwikkeling binnenland en economische ontwikkeling.

Modernisering van de overheid, oftewel «Public Sector Reform» (PSR), staat in Suriname al lang op de agenda en maakt ook deel uit van het Surinaamse Meerjaren Ontwikkelings Plan (MOP). Desondanks blijken de programma's voor PSR moeilijk van de grond te komen. Ook flankerende

trajecten zoals pensioenhervorming en een Algemene Ziektekosten Verzekering zijn vertraagd. Nederland heeft steeds aangegeven ook dergelijke deeltrajecten in het kader van PSR (mede) te willen financieren en desgewenst expertise beschikbaar te zullen stellen. De eerdere reservering binnen de Verdragsmiddelen voor PSR bedroeg € 20 miljoen, eventueel aangevuld met nog eens € 20 miljoen op basis van begrotingssteun. Deze reservering voor PSR is op basis van de huidige inzichten naar beneden bijgesteld. De vrijgevallen middelen maken deel uit van de voornoemde € 90,8 miljoen. Wel is overeengekomen het subsectorplan Beheer en Toezicht Staatsfinanciën en enkele andere PSR-gerelateerde projecten te financieren, zoals capaciteitsversterking en de studie voor een sociaal vangnet. Van Surinaamse zijde werd aangegeven dat het subsectorplan Beheer en Toezicht Staatsfinanciën is goedgekeurd door de regering. Het committeringsbesluit kan op korte termijn getekend worden. Vanuit de Verdragsmiddelen wordt aan dit specifieke project € 5,4 miljoen bijgedragen.

Het beleidsoverleg is afgesloten met de ondertekening van een gemeenschappelijke verklaring waarin de afspraken over de committering van de resterende € 90,8 miljoen Verdragsmiddelen is vastgelegd. Deze verklaring gaat u hierbij als bijlage toe¹.

Veldbezoeken

Tijdens mijn bezoek aan Suriname heb ik meerdere locaties in het land bezocht. Naast het beleidsoverleg stonden er veldbezoeken aan het Noordoosten en centraal Suriname op het programma. Zo heb ik een bezoek gebracht aan een huisvestingsproject in Richelieu in Commewijne, waar uiteindelijk een voorstad van Paramaribo met 5000 woningen en enkele dienstencentra zal verrijzen. Voorts bezocht ik een innovatieve Nederlands-Surinaamse ondernemer die diverse cassaveproducten, waaronder cassavefriet, op de markt brengt. Ook heb ik kennisgenomen van de verlening van microkredieten door een Surinaamse NGO.

Halverwege tussen Moengo en Albina heb ik een stop gemaakt bij het Moiwana monument. Het monument symboliseert met 39 stalen blokken de onschuldige burgers die hier in november 1986 slachtoffer werden van bruto geweld. In Nederland wordt vaak vergeten hoezeer de binnenlandse oorlog (1986–1992) de Surinaamse samenleving heeft ontwricht. Het is goed dat Suriname aandacht besteedt aan de mensenrechtenschendingen uit het verleden.

Aan de uiterste oostgrens van Suriname heb ik een bezoek gebracht aan het langs de Marowijne rivier gelegen inheemse dorp Erowarte. Vanwege mijn toezegging aan de Tweede Kamer tijdens het Algemeen Overleg Suriname in januari van dit jaar, wilde ik nadrukkelijk aandacht besteden aan de situatie van de Inheemsen en de ontwikkeling van het binnenland. De voorzitter van de Vereniging Inheemse Dorpshoofden in Suriname, en het dorps hoofd van Erowarte, gaven duidelijk aan dat de landrechtenproblematiek centraal staat in de dialoog met de overheid. De sociaal-economische achterstanden, zo stelden deze Inheemse leiders, kunnen nooit ingehaald worden zonder dat er een goede oplossing voor deze kwestie komt. Economische ontwikkeling is onmogelijk als mensen niet de zekerheid hebben, dat de grond die ze al sinds eeuwen bewonen en bewerken ook van hen zal blijven.

In de Marrondorpen Djumu en Asindonopo aan de boven-Surinamerivier sprak ik onder meer met Granman Aboikoni, het opperhoofd van de Saramakaners, met enkele kapiteins van dorpen uit de omgeving en met de directeur van de Medische Zending. De toegang tot goed onderwijs en

---

¹ Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.

gezondheidszorg, maar ook tot electriciteit en drinkwater, blijft een moeilijk punt in het verre binnenland. Blijvende aandacht voor de ontwikkeling van het binnenland is vereist, zeker nu het binnenland te lijden heeft onder houtkap en kwikvergiftiging als gevolg van ongecontroleerde goudwinning.

Gesprekken

In Paramaribo blikte ik met president Venetiaan terug op het beleids-overleg en spraken we over het einde van een tijdperk, dat te zeer in het teken heeft gestaan van moeizaam overleg over de Verdragsmiddelen. Voorts spraken wij over het begin van een nieuwe relatie tussen Nederland en Suriname, gebaseerd op vriendschap en respect. Ook bracht ik de ontwikkeling van het binnenland ter sprake, waaronder de landenrechtenproblematiek waarmee de Inheemse en Marron bevolking te kampen heeft. Met de minister van Financiën en de president van de Centrale Bank ging ik in op de macro-economische situatie in Suriname, de internationale financiële crisis en de eventuele gevolgen daarvan voor Suriname. Voorts spraken wij over schuldaflossing, de openbare financiën en het investeringsklimaat. Verder voerde ik onder andere gesprekken met enkele vertegenwoordigers van NGO's, ondernemers en intellectuelen over hun visie op de toekomstige relatie.

Invulling nieuwe relatie

De betrekkingen tussen Nederland en Suriname zijn goed. De bijzondere band tussen beide landen en volken is een feit vanwege de gedeelde historie, taal, cultuur en familiebanden. Dat is zo en dat blijft zo. De afbouw van de ontwikkelingssamenwerking past bij de vernieuwing van de relatie tussen Suriname en Nederland. Daardoor ontstaat ruimte voor een moderne relatie, waarin Suriname en Nederland optimaal de kracht en initiatieven van beider samenlevingen benutten.

Om de maatschappelijke samenwerking te stimuleren heb ik dit jaar de Twinning Faciliteit in het leven geroepen. Scholen, gemeenten, musea, sportclubs en maatschappelijke organisaties krijgen de kans om direct samen te werken in het belang van de verdere ontwikkeling van Suriname. Tijdens mijn verblijf in Suriname heb ik twee goedgekeurde Twinning projecten «geopend». Het ROC Nederland gaat samenwerken met het NATIN, een technische MBO-school in Suriname. Samen zullen ze opleidingen starten op het gebied van ICT en procestechniek. Praktijkopleidingen die Suriname nodig heeft, want het geeft jongeren de kans om kennis en praktijk te combineren en zo op de arbeidsmarkt een goede kans te maken op een baan. Zowel minister Van Ravenswaay van Planning en Ontwikkelingssamenwerking als minister Wolf van Onderwijs waren met mij bij de opening van dit project aanwezig. Het tweede project, dat ik bezocht, heeft betrekking op huiswerkbegeleiding voor jongens uit het binnenland. Bij ontstentenis van voortgezet onderwijs in het binnenland verhuizen deze jongeren naar Paramaribo waar zij worden gehuisvest in internaten, in dit geval het internaat Zaailand. Deze jongens beginnen vaak met een enorme achterstand aan hun opleiding en kunnen niet terugvallen voor vragen over huiswerk bij hun ouders of familie. Vanwege het enorme succes van de Twinning Faciliteit overweeg ik de subsidie op te toppen met € 4 miljoen, waarmee het totaalbedrag komt op € 12 miljoen.

Parlementaire debatten

In Suriname heeft De Nationale Assemblée op 21 oktober jongstleden al gedebatteerd over de toekomstige relatie tussen Suriname en Nederland. Minister Van Ravenswaay en ik kwamen overeen dat wij elkaar op de hoogte zullen brengen van de uitkomsten van de consultaties van de beide parlementen en zullen overleggen hoe de toekomstige relatie nader vorm kan worden gegeven. In het Algemeen Overleg op 17 december a.s. hoop ik daarover met de leden van de Tweede Kamer verder van gedachten te kunnen wisselen.